

FÖRSÄKRINGSANSTALTERNAS KAPITALPLACERING MED BEAKTANDE AV PENNINGVÄRDETS FÖRÄNDRINGAR

Av LEO HARMAJA

BLAND de ekonomiska problem, som Harald Westergaard behandlade under de sista årtiondena av sitt långa liv, intog frågan om försäkringar med fast köpkraft en framskjuten ställning. Den närmaste anledningen härtill var den stora förändring, som penningvärdet hade undergått under förra världskriget och som på ett ödesdigert sätt drabbat i synnerhet besparingar och livförsäkringar. Den orättvisa som härigenom hade gått ut över så många oskyldiga samhällsmedlemmar, väckte Westergaards starka ogillande, och han sökte planlägga sådana försäkringar, som i framtiden skulle göra det möjligt att undvika dylika olyckor.¹⁾ Såsom nationalekonom och försäkringsman hade han speciella förutsättningar för lösandet av denna uppgift. I nämnda syfte uppgjordes sedan på olika håll förslag till en ny kreditform, som skulle motsvara penningvärdets förändringar. Dessa planer uppmärksammades nog i fackmannakretsar, och i synnerhet i försäkringstidskrifter publicerades många artiklar, som berörde denna fråga²⁾. Men härigenom nåddes icke nämnvärda praktiska resultat. Problemet visade sig vara synnerligen svårlöst, och man ansåg det vara enklast, om frågan rörande penningvärdets stabilitet, som är en gemensam sak för alla samhällsmedlemmar, skulle överlämnas

¹⁾ Prisoppgangen og Forsikringsvæsenet. Nationaløkonomisk Tidsskrift LVII, S. 145—164.

²⁾ Karl Hildebrand har redogjort för dem i artikeln *Värdebeständig kapitalplacering*. Nordisk Försäkringstidskrift. Arg. 19. S. 123 o. följ.

FÖRSÄKRINGSANSTALTERNAS KAPITALPLACERING MED BEAKTANDE AV PENNINGVÄRDETS FÖRÄNDRINGAR

Av LEO HARMAJA

BLAND de ekonomiska problem, som Harald Westergaard behandlade under de sista årtiondena av sitt långa liv, intog frågan om försäkringar med fast köpkraft en framskjuten ställning. Den närmaste anledningen härtill var den stora förändring, som penningvärdet hade undergått under förra världskriget och som på ett ödesdigert sätt drabbat i synnerhet besparingar och livförsäkringar. Den orättvisa som härigenom hade gått ut över så många oskyldiga samhällsmedlemmar, väckte Westergaards starka ogillande, och han sökte planlägga sådana försäkringar, som i framtiden skulle göra det möjligt att undvika dylika olyckor.¹⁾ Såsom nationalekonom och försäkringsman hade han speciella förutsättningar för lösandet av denna uppgift. I nämnda syfte uppgjordes sedan på olika håll förslag till en ny kreditform, som skulle motsvara penningvärdets förändringar. Dessa planer uppmärksammades nog i fackmannakretsar, och i synnerhet i försäkringstidskrifter publicerades många artiklar, som berörde denna fråga²⁾. Men härigenom nåddes icke nämnvärda praktiska resultat. Problemet visade sig vara synnerligen svårlöst, och man ansåg det vara enklast, om frågan rörande penningvärdets stabilitet, som är en gemensam sak för alla samhällsmedlemmar, skulle överlämnas

¹⁾ Prisoppgangen og Forsikringsvæsenet. Nationaløkonomisk Tidsskrift LVII, S. 145—164.

²⁾ Karl Hildebrand har redogjort för dem i artikeln *Värdebeständig kapitalplacering*. Nordisk Försäkringstidskrift. Arg. 19. S. 123 o. följ.

åt statsmakten såsom en del av det allmänna problemet rörande penningvärdet och dess köpkraft.¹⁾

Denna fråga har fått ny aktualitet till följd av det krig, som utbröt hösten 1939 och som orsakat så stora förändringar i det ekonomiska livet. Då penningvärdet nedgått, ha försäkringssummorna vid skadeförsäkring i egentlig mening på många håll höjts. I synnerhet *livförsäkringarna* ha redan förlorat en väsentlig del av försäkringssummornas faktiska innehåll; deras köpkraft är icke mera sådan, som ursprungligen avsetts.

Frågan om penningvärdets förändringar och i anslutning därtill frågan om försäkringar med fast köpkraft hänför sig huvudsakligen till livförsäkringarna. Orsaken är den, att dessa i motsats till de egentliga skadeförsäkringarna, även omfatta mottagande av *fortsatta besparingar* och utbetalning av sålunda samlade kapital, även om ingen skada skett. Det borde medges, att de tidigare forskare, enligt vilka livförsäkringen har dubbel natur²⁾ hade rätt; det är att beklaga, att denna uppfattning om försäkringens ekonomiska uppgift senare nästan allmänt övergivits. Sålunda motsvara de försäkringsbegrepp, som under de senaste årtiondena framställts, icke faktiska förhållandena på det ekonomiska livets område.

Livförsäkringsanstalterna behålla de insamlade och besparade medlen under en längre tid, oftast under flere årtionden, innan försäkringssumman på förfallodagen utbetalas. Det samma är i viss mån fallet även med några andra försäkringsgrenar. Erläggandet av livräntor kan sålunda fortgå under årtionden, när det är fråga om pensionsförsäkring eller om utbetalande av fortlöpande skadestånd till följd av olycksfall. Til samma grupp måste även hänföras brandförsäkring för all framtid, en försäkringsform, som under de senaste åren tagits i bruk i stor utsträckning. År 1939 funnos sådana brandförsäkringar i Finland till ett värde av 20.6 miljarder mark, motsvarande 24.9 procent av alla direkt avslutade brandförsäkringar i landet. Sådana försäkringsavtal kunna vara gällande under mycket långa tider, till och med under århundraden.

¹⁾ G. E. Riemann: *Om Forsikringsvæsenets kapitalsamlende Virksomhed*. Nordisk Försäkringstidskrift. Arg. 18. S. 467—468.

²⁾ B. Krosta: *Über den Begriff der Versicherung und zu den Möglichkeiten der wissenschaftlichen Entwicklungsformen des privaten Versicherungswesens i Deutschland*. Berlin 1911. S. 60—63.

Då försäkringstiden omfattar flere årtionden, är det naturligt, att penningens köpkraft och alltså försäkringssummans reella innebörd kan väsentligen förändras, innan densamma utbetalas. Detta gäller i synnerhet sådana tidperioder, då det ekonomiska livet undergått stora rubbningar till följd av krig. Den nu levande generationen har fått erfara, att sådant icke bara är ett sällsynt undantag, utan ett tillstånd, som man på allvar måste taga med i beräkningarna, då frågan gäller flere årtionden.

Man kunde möjligen framhålla, att dessa förluster äro av övergående natur och att det tidigare penningvärdet kommer att återställas efter krigets slut. I den tron levde man under förra världskriget och tog saken jämförelsevis lugnt. Men återgången till det förra penningvärdet var en mycket svår uppgift, och för många länder blev densamma övermäktig.

Vilka utsikter finns det nu, att penningen sedan freden kommit skall återvinna det värde den hade före kriget?

»Vestigia terrent«, måste man genast säga, och de offentliga uttalanden, som tills vidare varit synliga i denna fråga, äro icke ägnade att verka lugnande. Det har t. o. m. gjorts gällande, att man enligt den åsikt, som »allmänt lär ha stadgat sig i nationalekonomernas krets«, icke borde beträda deflationspolitikens »fördärliga väg«, utan prisen borde stabiliseras på en nivå, som icke mycket divergerar från den under vapenstilleståndet rådande.¹⁾ Detta betyder, att förändringarna i penningvärdet icke anses vara av övergående natur och att de inbesparade penningssummorna, t. ex. livförsäkringarna, sålunda redan definitivt torde ha förlorat största delen av sitt reella innehåll.

Dessutom borde beaktas, att det ekonomiska livet även under fredstid är underkastat fortlöpande förändringar till följd av de dynamiska krafter, som verka inom detsamma. De göra det mindre sannolikt, att penningvärdet skulle länge kunna vara alldeles stabilt, trots alla de åtgärder, som i detta syfte kunna vidtagas. Med hänsyn härtill är det försiktigast, om man antar, att prisnivån även i framtiden — under de årtionden, för vilka man nu kan uppgöra ekonomiska planer — kommer att undergå många, till och med betydande förändringar. Detta borde icke förbises av vederbörande försäkringsanstalter; det vore allt skäl för dem, att förbereda sig för sådana eventualiteter.

¹⁾ *Br. Suviranta: Taistelu markasta. Kansantaloudellinen Aikakauskirja 1944. S. 3.*

Man kan nog säga, såsom redan nämndes, att upprätthållandet av penningens värde ankommer på statsmakten och att försäkringsbolagen icke behöva befatta sig med detta problem. Denna ståndpunkt är formellt-juridiskt sett naturligtvis oantastlig. Försäkringskontraktens villkor uppfyllas i laglig ordning, och mera får man icke begära. Detta torde vara den allmänna åsikten inom försäkringsmannakretsar.

Men en sådan ståndpunkt harmonierar illa med den huvuduppgift försäkringsverksamheten har att sköta. Den ekonomiska trygghet, som man genom försäkring söker åstadkomma, uppnås i sakligt hänseende endast delvis, om försäkringssummornas reella innehåll krymper ihop och icke fullt motsvarar det stöd, som vid ingåendet av försäkringskontraktet avsetts. Sannolikhetskalkylen och räntabilitetsberäkningarna, vilka man i försäkringsverksamheten tillmäter så stor betydelse, ha sist och slutligen ett mycket begränsat värde, om försäkringssummornas köpkraft väsentligen skiljer sig från den ursprungligen avsedda. Det kunde nästan sägas om livförsäkringen, att försäkringsmatematiken under ifrågasvarande tidsperioder »silar mygg«.

Försäkringsanstalterna kunna nog framhålla, att detta beklagliga sakförhållande icke är deras fel. Men det hjälper icke mycket, om man tänker på saken ur de försäkrades ståndpunkt. Det faktum kvarstår, att försäkringstagaren i sådana fall det här är fråga om icke erhåller det, som meningen varit och som ställts i utsikt, då försäkringsavtalet ingåts.

Det torde erkännas villigt, att ett dylikt missförhållande kan uppstå. Men på vederbörligt håll försvarar man sig med påståendet, att det icke står i försäkringsanstalternas makt att göra något åt saken. Försäkringskontrakten äro ställda på och måste vara ställda på penningssummor, men deras köpkraft vid olika tidpunkter kunna försäkringsanstalterna icke ansvara för. Kravet på att penningvärdet borde hållas alldeles stabilt under flere årtionden hör till de s. k. »fromma önskingarna«, icke endast inom försäkringen, säger man.

Detta är väl även fallet, om man därmed avser, att penningens köpkraft borde bibehållas alldeles oförändrad. Att uppnå ett sådant framtidsmål står väl över mänsklig förmåga.

Men om man uppställer ett anspråklösare mål och nöjes med garantier för att försäkringssummorna åtminstone till en väsentlig del säkert bibehålla sitt värde trots de stora rubbningarna i penningens köpkraft, borde detta icke vara alldeles omöjligt att

uppnå.¹⁾ För att förverkliga detta borde försäkringsanstalterna själva göras mindre beroende av förändringarna i penningvärdet än vad de hittills varit. Detta synes icke vara möjligt med anlitan- de av sådana skuldsedlar, som på 1920-talet planerades och som delvis även prövades i praktiken, dock utan tillräcklig framgång. Härvid borde ett annat förfarande tillgripas.

Då frågan gäller en neutralisering av penningvärdets förän- dringar på ifrågavarande område, synes det lämpligaste tillväga- gåendet vara, att försäkringsanstalterna vid placeringen av sina fonder icke endast nöja sig med tillgodohavanden, som äro ut- tryckta i pengar, utan även anskaffa realegendom och på detta sätt investera en betydande del av sina kapital. Om bolagen i fråga skulle äga fastigheter, såväl i städerna som på landet, och i synnerhet skogsområden, skulle de i samma mån vara säkerställda mot penningvärdets fatala nedgång. Vid utbetalningen av de för- fallna försäkringssummorna skulle de sedan kunna göra sådana tillskott till desamma, att en betydande del av de skador, som minskningen i penningens köpkraft eventuellt förorsakat, kunde utjämnas.

Mot detta förslag kan från försäkringsanstalternas sida fram- föras, att de räntabilitetskalkyler, på vilka försäkringsrörelsen vilar, ha som bas en bestämd räntefot, men den avkastning, som realegendomen skulle giva, är osäkrare, och försäkringsanstalter- nas finansiella planer skulle sålunda komma att förlora sin fasta grund.

Otvivelaktigt äro placeringar med fast räntesats i många hän- seenden lämpligare både för försäkringsanstalterna och även för andra, som placera sina pengar. Ätminstone äro de lättare att sköta. Men allt för betungande behövde förvaltningen av föresla- gen realegendom icke bliva. Den erfarenhet, som de finska försäk- ringsanstalterna på detta område vunnit, synes icke giva några bevis därpå.

Livförsäkringsbolagen i Finland ha ägt både stadsfastigheter och aktier i sådana bolag, som byggt bostadshus. I Kaleva-bolagets rä- kenskaper utgjorde fastigheterna vid sekelskiftet 1.4 miljoner då- tida finska mark. Kort före första världskriget var motsvarande

¹⁾ Jmf. *Eli F. Heckschers* uttalande: »Jag tror därför inte det är berättigat att från det höga idealets topp utan vidare bryta staven över lösningar, som visserligen långt ifrån äro tillfredsställande men som i alla fall kunna rädda något av det som står på spel«. *Livförsäkring med fast köpkraft*. Nordisk Försäkringstidskrift. Årg. 19. S. 141.

belopp 3.75 miljoner eller 10.3 procent av bolagets placeringar vid denna tid. Suomi-bolaget hade vid samme tidpunkt placerat i fastigheter 14.5 procent av sina tillgångar, men sedan såldes största delen av dem, och under senare tider har bolaget huvudsakligen ägt endast sådana fastigheter, som direkt kunna användas för dess egna behov. År 1915 utgjorde totalvärdet av de fastigheter, som de finska livförsäkringsbolagen innehade, 4,8 procent av deras tillgångar, men år 1939 hade detta tal sjunkit till 1.8 procent. Härtill komma aktier i fastighetsbolag, ett icke obetydligt belopp. De livförsäkringsbolags historiker, i vilka redogörelser för i frågavarande utveckling lämnas, ge icke en antydning om att realegendomens förvaltning skulle ha förorsakat svårigheter och besvär. Om bolagen hade behållit sina placeringar i nämnda objekt, skulle det, med hänsyn till penningvärdets nedgång, av allt att döma varit för dem mycket fördelaktigare än tillgodohavanden i form av lån och obligationer; dylika placeringar ha i Finland, liksom även i andra länder huvudsakligen anlåtats.

I detta sammanhang kunde omnämnas, att stadsfastigheterna under de senaste oroliga åren icke visat sig vara så säkra placeringsobjekt som tidigare, då krigshotet icke behövde beaktas i samma mån som nu. Men ifrågavarande skador ersättas ju åt fastighetsägarna, åtminstone till största delen.

I alla fall ha fastigheterna på landet och i synnerhet de egentliga lantegendomarna, som tidigare ansågos vara jämförelsevis osäkra placeringsobjekt, på grund av de senaste erfarenheterna blivit mera uppskattade. I intet fall kan deras värde gå helt och hållet förlorat, så länge egendomsrätten i allmänhet bibehålles. Men deras räntabilitet kan ju variera jämförelsevis mycket, även om lantbruket skötes av en duktig och erfaren fackman. För ett aktiebolag, som regelbundet, varje år, önskar få tillräckligt hög ränta på sitt kapital, äro de egentliga lantegendomarna sålunda mindre lämpliga. Men om man tar hänsyn till den genomsnittliga avkastningen under längre tidsperioder, såsom livbolagen nog kunde göra, skulle räntabiliteten likväl kunna vara tillfredsställande; efter dåliga tider komma vanligen bättre och mera givande år. Dessutom borde beaktas, att jordens värde i allmänhet visat en stigande tendens och därigenom uppkommande vinster skulle till en väsentlig del kunna uppväga den ojämna och mindre tillfredsställande årliga avkastningen.

För sådana juridiska personer som försäkringsanstalterna förefalla *skogsegendomarna* att vara särdeles lämpliga placeringsob-

jekt. Den långfristiga hushållningsplan, som för dem uppgöres, ställer dem jämförelsevis oberoende av tillfälliga fluktuationer inom det ekonomiska livet. Då de ha kunnat förvaltas även av stats- och kommunala tjänstemän och då stora industriella företag ha haft positiva erfarenheter såsom skogsägare, borde de lika väl kunna skötas antingen av försäkringsanstalterna själva eller av deras dotterbolag. I varje fall borde aktierna i sådana bolag, som skaffat sig vidsträckt skogsområden, vara för försäkringsbolagen fördelaktiga placeringar. Vad Finland beträffar finnas sådana bolag i stort antal, och de ekonomiska resultat, som dessa företag ernått, ha i allmänhet varit goda, delvis utmärkta. Försäkringsbolagen torde därför även kunna starta nya företag på detta område utan att underskasta sig alltför stora risker. De tillfälliga konjunkturväxlingarna och eventuella förlusterna till följd därav skulle för dem icke vara avgörande, då deras verksamhet baserar sig på långa tidsperioder och de just ha behov av långfristiga investeringar. Såsom kapitalplaceringar vore aktierna i sådana bolag säkrare än penninglån eller depositioner, vilkas värde kan nedgå i betydande grad. För hela folkhushållningen vore det även till fördel, om kapitalstarka bolag skulle förvalta och sköta vidsträckt skogsarealer, på vilka de kunde tillämpa så effektiva brukningsmetoder som möjligt. Den forsttekniskt sett låga nivå, varpå skogsskötseln till så stor del ännu befinner sig, kunde därigenom väsentligen höjas, utan att arealen av statens skogar eller de privata skogsegendomarna skulle behöva minskas i någon betydande grad. Olika företagsformer, av vilka var och en har sina fördelar och nackdelar, kunde gott trivas bredvid varandra, och de kunde på ett hälsosamt sätt tävla med varandra om att uppnå den bästa möjliga avkastningen.

Mot de förslag, som ovan framställts, kan även den invändningen göras, att de tillgångar, som försäkringsanstalterna placerat i aktier av nämnda slag, icke vore tillräckligt likvida för utbetalning av försäkringssummor så snabbt som möjligt. Dessutom behöva livförsäkringsanstalterna kontanta pengar för beviljande av lån mot livförsäkringsbrev; detta har i stor utsträckning förekommit under vissa tidsperioder. Men för ett försäkringsbolag, som är i full verksamhet och därigenom fortlöpande erhåller kontanta medel i form av försäkringspremier, skulle här väl inga svårigheter uppstå, knappast ens under kritiska tider. Och här har icke förslagits, att försäkringsanstalterna skulle investera mera än en väsentlig del av sina kapital i fastigheter och i sådana aktier, vilka

kanske icke äro tillräckligt likvida med hänsyn till försäkringsanstaltarnes dagliga behov av pengar.

Vid en betydande nedgång av penningens köpkraft skulle de realvärden, som försäkringsanstalterna skulle äga, i allmänhet ge bättre avkastning än de på vissa penningbelopp ställda tillgodohavandena, och sålunda skulle försäkringsanstalterna kunna i motsvarande grad höja de försäkringssummor, som skola utbetalas. Denna åtgärd vore mycket enkel och naturlig för de ömsesidiga försäkringsanstalterna, och konkurrenzen skulle sedan mana även andra försäkringsanstalter att förfara på samma sätt. De fördelar, vilka härigenom komme vederbörande försäkringstagare till godo, skulle visserligen icke motsvara den forlust, som penningvärdets nedgång skulle förorsaka, men även en mindre gottgörelse för den samma vore säkert för vederbörande mycket välkommen. Och principiellt vore det mycket önskligt, att försäkringsanstalterna sålunda icke utan vidare skulle åtnöjas med de deprecierade försäkringssummorna, utan för sin del skulle så mycket som möjligt försöka att skydda försäkringstagarna mot förlusterna av detta slag. Det är icke nog med att hänvisa till statens skyldigheter att upprätthålla penningens köpkraft; denna uppgift kan, såsom erfarenheten visat, överstiga statsmaktens möjligheter.

Men penningens köpkraft kan även ökas och prisnivån sjunka betydligt. Om ett sådant tillstånd skulle bliva bestående under flere år och försäkringarna vore fixerade till vissa penningbelopp, skulle försäkringstagarna draga nytta av denna utveckling. Däremot skulle de medel, som försäkringsanstalterna investerat i fastigheter eller andra realvärden, då ge mindre avkastning i penningar än under vanliga tider. Det vore därför rättvist, om försäkringssummorna i motsvarande mån reduceredes vid utbetalningen av desamma. Men detta skulle säkert vara svårt att verkställa, även om sådant vore uttryckligen stipulerat i försäkringskontrakten. Delvis kunde försäkringsanstalterna avhjälpa olägenheten i fråga därigenom, att desamma skulle, för att minska sina utbetalningar, avstå från beviljandet av vanliga vinstandelar åt de försäkrade. De vinster, som försäkringsrörelsen under normala år ernått, ha stigit till avsevärda summor på grund av många olika orsaker: den verkliga dödligheten har varit mindre än den beräknade; kostnaderna ha kunnat något reduceras till följd av rörelsens utvidgande; för de tidigare inlösta försäkringsbrevnen ha erlagts lägre pris än det matematiska värdet; och fonderna ha

kunnat inbringa större ränteinkomster än vad som kalkylerats. Dessa poster kunna till en del uppväga den ifrågavarande nedgången i investeringarnas avkastning, i synnerhet då det icke är sannolikt, att det ekonomiska läget länge förbleve oförändrat. Och i värsta fall kunde försäkringsbolagen stödja sig på reservfondernas tillgångar, vilka ju avse täckandet av dylika oförutsedda förluster. Sakligt vore detta förfarande väl motiverat, och med hänsyn härtill borde reservfonderna hållas tillräckligt stora. Då realvärdena skulle utgöra endast en del av försäkringsbolagens placeringar, bleve risken härvid desto mindre.

Vad *brandförsäkringarna* beträffar äro verkningarna av penningvärdets nedgång i allmänhet lätt avhjälpda genom tillskotts-försäkringar, såsom erfarenheten visat. Men de på all framtid ställda brandförsäkringarna äro i detta hänseende i nästan samma ställning som livförsäkringarna. Om penningvärdet åter stiger och prisnivån faller, ha brandförsäkringsanstalterna möjligheten att ersätta brandskadorna in natura: i stället för att betala det överenskomma penningbeloppet kunna de på egen bekostnad låta uppföra en ny byggnad till ersättning för den genom eldsvådan skadade. Därigenom kunde svårigheterna i fråga jämförelsevis lätt övervinnas. Detta förfarande skulle även motverka den lockelse till anstiftande av mordbrand, som under sådana tidsperioder har visat sig vara mycket större än vanligt. Det är en erfarenhet, som gjordes även i Finland i början på 1930-talet, då penningens köpkraft var betydligt högre än under normala tider.

Att leda och sköta en försäkringsrörelse går nog mycket enklare, om man icke fäster något avseende vid penningvärdets förändringar och tar saken blott formellt. Men då blir, såsom ovan framhållits, den ekonomiska trygghet, som försäkringstagaren blir delaktig av, i synnerhet under exceptionella förhållanden, i många fall mindre än vad önskligt vore. I värsta fall kan det gå med försäkringen på så sätt, som den kända försäkringsforskaren Manes beskrivit genom ett ofta citerat exempel: med en försäkringssumma på 25.000 RM kunde man ännu år 1918 köpa sig ett hus, men i oktober 1923 förslog dette penningbelopp icke till inköp av ett frimärke på ett brev till den försäkrade. Dylika fataliteter kunde man undvika, om försäkringsanstalternas tillgångar till en väsentlig del skulle omfatta realvärden.

Då Westergaard på försäkringskongressen i London år 1927 behandlade detta problem, framhöll han, att det här för försäkringsanstalterna skulle öppna sig ett vidtsträckt fält för verkligt

framåtskridande¹). Men tyvärr ha de hinder, vilka även han omnämnde i slutet av sin framställning, tills vidare visat sig vara övermäktiga. I försäkringsmannakretsar har man icke heller visat tillbörligt intresse för denne fråga, som är av fundamental betydelse för försäkringsverksamheten. I Finland, där livförsäkringarna till följd av rubbningarna i landets valutaförhållanden under förra världskriget hade förlorat största delen av sitt reella innehåll, blev detta problem åter aktuellt i början på 1930-talet. Då deltog livbolagen i kampen för finska markens värde. Men under de senaste krigsåren, då penningens köpkraft sjunkit betydligt, enligt det officiella levnadskostnadsindexet större delen av sitt normale värde, ha försäkringsmännen i landet ick evisat något nämnvärt intresse för denna viktiga fråga, lika litet som i andra länder, där prisnivån stigit. Däremot har finska riksdagen fäst uppmärksamheten vid densamma. Då socialutskottet den 2. december 1943 avgav sitt betänkande med anledning av den av Folkpensionsanstaltens fullmäktige avgivna verksamhetsberättelsen, framhöll utskottet, att det med anledning av penningvärdets nedgång syntes ur synpunkten av trygghandlet av de försäkrades intressen vara nödvändigt, att, så fort förhållandena det medgiva, justera stadgandena angående placeringen av pensionsanstaltens medel sålunda, att dessa i större utsträckning än för närvarande skulle placeras i realformögenhet. Riksdagen godkände betänkandet och tillsände detsamma Folkpensionsanstaltens fullmäktige i och för kännedom. Det kan tilläggas, att industriaktierna vid utgången av förra räkenskapsåret redan utgjorde 21.6 procent av pensionsanstaltens samtliga placeringar och att senare en betydande mängd bankaktier anskaffats.

All ekonomisk verksamhet är risk underkastad, mera eller mindre. Försäkringen, vars uppgift är att utjämna risker och ersätta ekonomiska skador, kan icke heller helt och hållet frigöras från möjligheten att även den själv drabbas av störingar, trots de noggrannaste förhandskalkyler och den insiktsfullaste ledning av affärerna i fortsättningen. Den svåraste olägenheten på detta område har ovan i korthet berörts, och i sammanhang därmed ha några antydingar gjorts om de åtgärder, som i någon mån kunde avhjälpa detta missförhållande. De hinder, som lagstadgandena kunna ställa i vägen för den nödiga reformen, borde avskaffas

¹) *Currency depreciation as affecting life assurance contracts*. Transactions of the Eighth International Congress of Actuaries. Vol. II. S. 260.

genom revidering av paragraferna i fråga. I Finland äro dessa föreskrifter så allmänt avfattade, att de kanske icke behöva förändras för att möjliggöra placeringen av försäkringsanstalternas medel i realförmögenhet i större utsträckning än tills vidare skett.

Frågan om införandet av försäkringar med fastare köpkraft än hittills synes i alla fall vara ett spörsmål, som vore värt fackmannautredning. Om dette problem kunde lösas i positiv riktning, skulle den betydelsefulla tjänst försäkringsverksamheten gör i det ekonomiska samhällslivet, vinna ökat värde.